

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hermed fremsendes i 5 eksemplarer svar på spørgsmål nr. 29 (Alm. del - bilag)
stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 29. april 2005.

Med venlig hilsen

Helge Sander

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Spørgsmål nr. 29 stillet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 29. april 2005 til Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling (Alm. del - bilag)

Spørgsmål 29

Ministeren bedes oversende følgende til udvalget:

- en status for den nuværende handicaptilgængelighed på offentlige hjemmesider
- en status for det kommunale træk på Videnskabsministeriets særlig enhed til at understøtte handicaptilgængelighed
- en status for den gennemsnitlige eventuelle merudgift ved at sikre handicaptilgængelighed ved grundinvestering i stedet for efterfølgende investeringer

Svar:

- ./.
- Under henvisning til udvalgets spørgsmål har jeg bedt IT- og Telestyrelsen udarbejde statusopgørelser på de nævnte områder, jf. vedlagte tre notater.

Notat om status for den nuværende handicaptilgængelighed på offentlige hjemmesider

1 Handicaptilgængelighed på offentlige hjemmesider

IT- og Telestyrelsen har i forbindelse med spørgsmål nr. 29 fra Udvalget om Videnskab og Teknologi udarbejdet vedlagte baggrundsnotat for den nuværende handicaptilgængelighed på offentlige hjemmesider. Baggrundsnotatet er baseret på resultaterne fra Bedst på Nettet 2004 og vedlægges som bilag 1.

IT- og Telestyrelsen

Side 1

I den forbindelse skal det nævnes, at der ikke på nuværende tidspunkt eksisterer en fuldstændig status på offentlige hjemmesiders handicaptilgængelighed.

En sådan statusredegørelse vil være behæftet med meget store usikkerheder.

Baggrunden for usikkerheden er blandt andet, at en handicaptilgængelighedstest af en hjemmeside altid vil være et øjebliksbillede. Hjemmesider er en dynamisk informationskanal, og de fleste hjemmesider ændres adskillige gange om ugen og ofte af en række forskellige personer. Det medfører, at dele af en hjemmeside, der er tilgængelig det ene øjeblik, kan være utilgængelig det næste øjeblik, såfremt den nye information præsenteres i et ikke tilgængeligt format. Det modsatte kan selvfølgelig også være tilfældet. Tilgængelighed består både af nogle grundlæggende tekniske krav, men stiller i høj grad også krav til det daglige arbejde med informationerne på hjemmesiden.

For at afhjælpe nogle af de usikkerheder, der er forbundet med at gøre status over handicaptilgængeligheden på offentlige hjemmesider, startede der den 14. april 2005 et projekt, der skal udvikle og beskrive krav til et europæisk tilgængelighedsmærke for hjemmesider. Projektet gennemføres af en række internationale partnere i regi af det europæiske standardiseringsorgan CEN. Derudover deltager Support-EAM project, European Web Accessibility Benchmarking cluster (www.wabcluster.org) and AFNOR.

Projektet er støttet af EU-kommissionen, og IT- og Telestyrelsen vil deltage i det videre arbejde. I arbejdet med at definere et fælles europæisk tilgængelighedsmærke for hjemmesider er det væsentligt, at der også fokuseres på træning og uddannelse af de personer, der har det daglige arbejde med at opdatere hjemmesiden.

Handicaptilgængelighed er i høj grad noget, som skal implementeres lokalt. Det er således nødvendigt, at de enkelte offentlige myndigheder har et stærkt fokus på handicaptilgængelighed.

Med udgangspunkt i ovenstående er Videnskabsministeriets arbejde på handicaptilgængelighedsområdet tilrettelagt med et væsentlig fokus på at stille værktøjer og rådgivning til rådighed for andre offentlige myndigheder. Som det fremgår af hjemmesiden www.oio.dk/it_for_alle er der gennemført en række initiativer gennem de seneste to år. Her kan blandt andet nævnes den såkaldte udbudsværktøjskasse, støtte til Dansk Center for Tilgængelighed, en investeringspulje ”Flere investeringer i udvikling”, vejledning til at lave handicaptilgængelige PDF-filer og konferencer/seminarer for offentlige beslutningstagere om handicaptilgængelighed.

EU-kommissionen har gennemført den såkaldte ”Top of The Web” undersøgelse, der udover handicaptilgængelighed beskæftiger sig med en række andre kvalitetsparametre på offentlige hjemmesider i EU. I denne test klarer de 172 offentlige hjemmesider sig over middel. Der er maksimalt 10 point på tilgængelighedsområdet, hvor Danmark med en score på 6,4 point er det fjerdebedste land af de 18, der er testet. Storbritannien klarer sig bedst med en score på 7 point, mens det samlede gennemsnit er 6,3 point.

IT- og Telestyrelsen

Side 2

2 Bedst på Nettet

Videnskabsministeriet gennemfører årligt en kvalitetsvurdering af offentlige hjemmesider. Det er det såkaldte Bedst på Nettet projekt.

Bedst på Nettet's årlige test af offentlige hjemmesider er typisk blevet benyttet til også at give en indikation af, hvordan handicaptilgængeligheden af disse hjemmesider er. Det er dog værd at nævne, at Bedst på Nettet ikke er en egentlig tilgængelighedstest. Ydermere er kriterierne år for år blevet ændret, også på handicaptilgængelighedsområdet. I mangel på en egentlig handicaptilgængelighedstest af offentlige hjemmesider fungerer Bedst på Nettet dog delvist som en sådan, hvis tallene tages for en indikation frem for en præcis angivelse.

Som et eksempel på et tilgængelighedskrav kan nævnes brugen af alternative tekster i forbindelse med grafik. Opfyldelsen af dette krav er essentielt blandt andet for blinde og svagsynede, da de har behov for at få teksten læst op. I Bedst på Nettet 2004 undersøgelsen var der 55% af de offentlige hjemmesider der opfyldte dette krav. Det skal i den forbindelse nævnes, at opfyldelsen af kravet om alternative tekster relaterer sig til den daglige drift af hjemmesiden og er forholdsvist nemt at efterkomme.

Overordnet set opnåede de offentlige hjemmesider i gennemsnit omkring 20 point ud af 29 mulige på handicaptilgængelighedsområdet, hvilket svarer til ca. 75%.

Detaljerede resultater kan findes på www.bedstpaanettet.dk

Status for det kommunale træk på Videnskabsministeriets særlige enhed til at understøtte handicaptilgængelighed

1 Indledning

I forbindelse med offentliggørelsen af handlingsplanen ”Handicap ingen hindring” blev der etableret en særlig enhed i Videnskabsministeriet, der skal arbejde for at understøtte implementeringen af handicaptilgængelighed til vidensamfundet.

Kompetencecentret it for alle (KIA) har fra starten arbejdet målrettet på at udvikle værktøjer, som offentlige myndigheder kan bruge i deres arbejde for at implementere handicaptilgængelighed til den enkelte myndighed.

Derudover har KIA arbejdet for at forbedre kendskabet til og opmærksomheden om handicaptilgængelighed. Det er sket gennem afholdelse af konferencer, seminarer og deltagelse i arrangementer, hvor udviklingen af vidensamfundet har været på dagsordenen.

2 Det kommunale træk på KIA

Som nævnt ovenfor har KIA udviklet en række værktøjer til brug for offentlige myndigheders lokale implementering af handicaptilgængelighed. I den forbindelse har KIA været i kontakt med mange forskellige offentlige myndigheder og leverandører af digitale løsninger til den offentlige sektor.

KIA's opgave er således ikke at implementere handicaptilgængeligheden i den enkelte offentlige myndighed, men at stille værktøjer til rådighed for de offentlige myndigheder.

Der er ikke foretaget en separat opgørelse over antallet af kommunale henvendelser.

I forbindelse med kommuners brug af udbudsværktøjskassen har KIA forsøgt at få konkrete tilbagemeldinger fra brugerne af udbudsværktøjskassen, men det har vist sig meget vanskeligt. Der har ikke været muligt at udarbejde en brugbart statistisk grundlag, der beskriver det kommunale træk på udbudsværktøjskassen.

Derimod har KIA konstateret, at KL i forbindelse med deres rådgivning af de enkelte kommuners omlægning af digitale systemer anbefaler, at samtlige kommuner bruger udbudsværktøjskassen for at sikre den bedst mulige implementering af handicaptilgængelighed. Derudover er udbudsværktøjskassen en integreret del af udbudsportalen.dk, der er KL og Erhvervs- og Byggestyrelsens fælles udbudsrådgivningsportal.

KIA forventer på den baggrund, at der medio til ultimo 2005 vil være et stort træk på centret, når de nye kommunale enheder påbegynder indkøb af nye digitale systemer til brug i de nye kommuner.

3 Generel rådgivning

KIA har i et vist omfang ydet konkret rådgivning til offentlige myndigheder, men kun i meget begrænset omfang. Derimod har Videnskabsministeriet i forbindelse med handlingsplanen "Handicap ingen hindring" afsat 2 mio. kr. til Dansk Center for Tilgængelighed. En stor del af disse midler er afsat til konkret rådgivning af offentlige myndigheder, herunder kommuner. Dansk Center for Tilgængelighed har i perioden 1. januar 2004 til 1. maj 2005 tilbudt hotline rådgivning og et såkaldt hjemmeside lyntjek til offentlige myndigheder.

IT- og Telestyrelsen

Side 2

Dansk Center for Tilgængelighed har gennemført mere end 100 hjemmeside lyntjek og på den måde givet en række offentlige myndigheder mulighed for at identificere og løse eventuelle handicaptilgængeligheds udfordringer.

4 Eksempler på værktøjer

4.1 Udbudsværktøjskassen

Den 16. april 2004 præsenterede KIA den såkaldte udbudsværktøjskasse. Udbudsværktøjskassen er beregnet til at inddrage tilgængelighed for handicappede i forbindelse med udbud, udvikling og indkøb af digitalt udstyr og er på den baggrund relevant i forbindelse med de forestående ændringer i tilknytning til kommunalreformen.

4.1.1 Indholdet af udbudsværktøjskassen

Grundstammen i udbudsværktøjskassen er fire sæt retningslinjer:

- Tilgængelig softwareløsninger – softwareapplikationer og operativsystemer
- Tilgængelige websteder - webbaserede internetinformationer og – applikationer
- Tilgængelige hardwareløsninger
- Tilgængelige integrerede hardwareløsninger

Hver retningslinje består af konkrete krav samt en vejledning indeholdende baggrunden for samt betydningen af de enkelte krav.

Kravene i retningslinjerne hviler på anerkendte internationale krav, således at der er størst mulig overensstemmelse mellem danske og internationale krav. Dette

betyder samtidig, at kravene allerede vil være kendt (og ofte efterlevet) af mange leverandører.

4.1.2 Baggrunden for udbudsværktøjskassen

Hvis man i et udbud stiller krav om, at en løsning skal være tilgængelig for handicappede, uden at kvalificere, hvad man forstår herved, risikerer man at få meget forskellige – og ikke sammenlignelige – svar fra forskellige leverandører. Og når/hvis man ikke selv har den fornødne ekspertise og mangler viden om, hvad tilgængelighed er, er det svært at vurdere de indkomne tilbud.

Baggrunden for at lave en udbudsværktøjskasse er et ønske om at afhjælpe denne udfordring. Udbudsværktøjskassen skal således bidrage med viden om, hvem der har behov for tilgængelige løsninger, og hvilke krav man derfor skal stille. Derudover skal værktøjskassen sikre, at der i udbud kan inddrages konkrete handicaptilgængelighedskrav, der kan danne baggrund for sammenlignelige tilbud. Samtidig skal den hjælpe ordregiveren med at stille leverandøren til ansvar for fejl og mangler, hvis det senere viser sig, at det leverede ikke lever op til de stillede krav.

IT- og Telestyrelsen

Side 3

4.1.3 Om tilblivelsen

Udbudsværktøjskassen er udarbejdet i IT- og Telestyrelsen i tæt samarbejde med relevante samarbejdspartnere i ind- og udland. Under tilblivelsesprocessen har retningslinjerne og opbygningen været i høring hos såvel handicaporganisationerne i Danmark (De Samvirkende Invalideorganisationer), potentielle leverandører og personer i den offentlige forvaltning, der arbejder med udbud. Derudover har Kammeradvokaten gennemgået udbudsværktøjskassen i forhold til gældende udbudsregler.

Høringssvarene fra ovennævnte samarbejdspartnere er inddraget i udbudsværktøjskassen.

Det skal understreges, at udbudsværktøjskassen ikke er et statisk dokument. Selve kravene til tilgængelighed for handicappede er nogenlunde fastlagte, men eksempler, erfaringer, vejledninger og andre gode råd vil konstant bidrage til udviklingen hen imod et endnu bedre produkt.

4.1.4 Videreudvikling af udbudsværktøjskassen

For at gøre det endnu nemmere at bruge udbudsværktøjskassen vil der medio 2005 blive præsenteret en videreudvikling af udbudsværktøjskassen. Med den nye løsning, der er baseret på en database, vil det være muligt for offentlige myndigheder at generere deres egen tilgængelighedskravspecifikation ved at besvare en række spørgsmål. Spørgsmålene vil vedrøre de funktionaliteter, som den offentlige myndighed ønsker i det system, som den skal indkøbe. Ved at få funktionaliteterne beskrevet kan databasen finde de krav, som den offentlige myndighed skal stille for sikre, at der opnås den ønskede handicaptilgængelighed.

4.2 Vejledning i handicaptilgængelige PDF-filer

Dokumentformatet PDF (Portable Document Format) er et ofte benyttet udvekslingsformat, ligesom det benyttes til publicering på internettet.

I forbindelse med eDag og eDag2 er PDF anbefalet som udvekslingsformat, men udelukkende som sidste udvej. Hvis afsender og modtager kan blive enige om at benytte et andet format, er dette som oftest at foretrække. Ifølge de danske retningslinjer for netpublicering og netpublikationer skal HTML benyttes til publicering af dokumenter og publikationer på nettet, og PDF-filer skal alene fungere som et eventuelt alternativt format.

PDF-filer kan blive tilgængelige, men det kræver planlægning i tilblivelsesprocessen for dokumenterne og lidt ekstra redigering efterfølgende.

Med udgangspunkt i de udfordringer, som PDF-formatet giver, har KIA udarbejdet en vejledning, der giver offentlige myndigheder mulighed for at sikre handicaptilgængeligheden også i forbindelse med brugen af PDF som udvekslingsformat.

IT- og Telestyrelsen

Side 4

Status for den gennemsnitlige eventuelle merudgift ved at sikre handicaptilgængelighed ved grundinvestering i stedet for efterfølgende investeringer

IT- og Telestyrelsen har i forbindelse spørgsmål nr. 29 fra Udvalget om Videnskab og Teknologi udarbejdet nedenstående status for den gennemsnitlige eventuelle merudgift ved at sikre handicaptilgængelighed ved grundinvestering i stedet for efterfølgende investeringer.

IT- og Telestyrelsen

Side 1

Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at konkludere entydigt på omkostningerne for handicaptilgængelighed.

I henhold til The World Wide Web Consortium (W3C) koster handicaptilgængelighed ikke ekstra, hvis man inkluderer handicaptilgængelighedskravene i udbudsprocessen. W3C udvikler interoperable teknologier, specifikationer, retningslinier, software og værktøjer for at udnytte internettet til det fulde potentiale. W3C er en sammenslutning en stort set alle interessenter på internetområdet, herunder de fleste store softwareudviklere.

I henhold til deres estimater vil det ikke koste mere at udvikle handicaptilgængelige digitale løsninger end ikke handicaptilgængelige. Det kræver dog mere forberedelse, og det kræver en vilje til at fastholde kravene fra indkøberen, så selvom det, i henhold W3C, skulle være udgiftsneutralt, kan der være indirekte omkostninger forbundet hermed.

På den anden side er der inden lanceringen af den amerikanske lovgivning om handicaptilgængelighed foretaget estimater af de omkostninger, der vil være forbundet med implementeringen af handicaptilgængelige indkøb i alle føderale myndigheder i USA.

Det amerikanske Transportation Department har i den forbindelse estimeret, at det ville koste de amerikanske føderale myndigheder 1 milliard \$ pr. år. Til gengæld blev det vurderet, at produktiviteten vil stige med 466 millioner \$ pr. år. Det skal i den forbindelse nævnes, at de føderale amerikanske myndigheder i 1999 indkøbte digitalt udstyr for 38 milliarder \$. Set i forhold til det udgør ekstraomkostningen 2,6%, hvis man ikke tager højde for den formodede produktivitetsstigning.

Det kan ikke på det foreliggende grundlag konstateres, om disse tal kan overføres til danske forhold.

IT- og Telestyrelsen

Side 2